

مطالعه اثر توپوگرافی بر تکامل، مورفولوژی و مینرالوژی خاکهای منطقه بیضاء فارس

غلامرضا زارعیان و مجید باقرنژاد*

چکیده: تاثیر توپوگرافی در تشکیل و تکامل خاکهای منطقه بیضاء بر روی مواد مادری آهکی تحت شرایط آب و هوای نیمه خشک تا خشک (روش آمبروزه) با متوسط بارندگی سالانه ۳۲۸ میلیمتر و میانگین دمای سالانه ۱۵/۸ درجه سانتیگراد با رژیم رطوبتی زیرک و رژیم حرارتی ترمیک مطالعه شده است.

مناطق مورد مطالعه شامل اراضی چشمه حسین آباد، اراضی چشمه ملوسجان و اراضی شور و ماندابی (قرق) و جمعاً به مساحت ۱۰ هزار هکتار در فاصله ۶۰ کیلومتری شمال غرب شیراز است که از نظر زمین‌شناسی مربوط به دوران سوم شامل تشکیلات آسماری و جهرم است و در آن پنج واحد فیزیوگرافی (مخروط افکنه‌های آبرفتی واریزه‌ای، دشتهای دامنه‌ای آبرفتی، دشتهای سیلابی، دشتهای آبرفتی رودخانه‌ای و اراضی پست) تشخیص و تعیین شده است. در این مطالعات با استفاده از عکسهای هوایی ۱:۲۰،۰۰۰ و نقشه‌های توپوگرافی ۱:۵۰،۰۰۰ و همچنین حفر و مطالعه پروفیل و مته و با توجه به شرایط جوی، فیزیوگرافی، مواد مادری و خواص مورفولوژیکی و ژنتیکی سه رده خاک (*Aridisols*) (*Inceptisols*, *Entisols*) تشخیص داده شد. نتایج مطالعات مینرالوژی خاکها نشان داد که میزان رس خاکها از نقاط مرتفع به طرف دشت زیاد شده است. نتایج حاصل از مطالعات فوق نشان داد که به طور کلی خاکها از اراضی مرتفعتر به سمت اراضی پستتر دارای تکامل پروفیلی بیشتری هستند به طوری که در اراضی مخروط افکنه‌های آبرفتی واریزه‌ای خاکها بدون تکامل پروفیلی (*Entisols*) و در اراضی دشتهای دامنه‌ای آبرفتی، دشتهای سیلابی و دشتهای آبرفتی رودخانه‌ای خاکها با تکامل ضعیف (*Inceptisols*) و در اراضی پست خاکها تکامل یافته‌تر (*Aridisols*) هستند.

* - دانشجوی کارشناسی ارشد و استادیار بخش خاکشناسی دانشگاه شیراز